

VEREENIGINGSVERSLAGEN.

VERKORT VERSLAG VAN DE LEDENVERGADERING DER NEDERL. VEREEN. T. B. V. H. TANDBEDERF.

op 15 Maart 1918 te Rotterdam.

De vergadering wordt ten 7³/₄ ure door den Vice-Voorzitter, van Hasselt geopend, daar de Voorzitter bericht gezonden heeft eerst later ter vergadering te kunnen komen. Aanwezig zijn: Mevrouw Muntendam en de H.H. Muntendam, Greeter, L. Frank, Themann, Boden, Backer Dirks, Oostingh, Ninck-Blok, van Hasselt, Griffijn, Huisinga en van der Hoeven. Afwezig met kennisgeving Lourens Bosch. Na voorlezing en goedkeuring der Notulen brengt de Secretaris het volgende jaarverslag uit:

Ofschoon de N. V. t. b. v. h. Tandbederf in vele opzichten ook de handen gebonden vindt door het voortduren van den oorlog en er wellicht in vreedstijd meer voortgang zou te bespeuren zijn in de tot standkoming van het hoofddoel van ons streven, de oprichting van school-tandklinieken, kan ik in dit Jaarverslag toch met voldoening wijzen op het feit, dat zich steeds meer belangstelling openbaart voor de hygiëne van den mond.

Als bewijs hiervoor kan ik vermelden, dat, mede voor een goed deel door het werk onzer Vereeniging, de Gezondheidscommissie van Amsterdam in haar rapport aan Burgemeester en Wethouders te dier stede, uitgebracht Mei 1917, tot de volgende conclusies komt:

1^o. Aan het geneeskundig schooltoezicht worde opgedragen bij het onderzoek der schoolkinderen ook op tandbederf te letten, en dan, evenals dit nu geschiedt bij het constateeren van andere afwijkingen, de kinderen te verwijzen, zooals dit hierboven *) is aangegeven.

* Op bladz. 10 van het rapport lezen we: Voor onze gemeente zouden wij een regeling van de tandheelkundige behandeling van schoolkinderen aanbevelenswaardig achten, die zich aansloot bij hier bestaande toestanden. Evenals de kinderen van onze scholen door het geneeskundig

2°. Bij het geven van onderwijs in de Voorbereidende en Lagere scholen worde de aandacht gevestigd, zoo dikwijls dit mogelijk is, op het belang van de reiniging van mond en tanden.

3°. Door de Gemeente worde opgericht een tandheelkundige instelling voor een meer uitgebreide behandeling — het verrichten van extracties, vullingen, regulatiën, wortelkanaal-behandelingen, enz. — van schoolkinderen (en ook van volwassenen), die van gemeentewege geneeskundige hulp genieten.

Al is de voorgestelde wijze van voorziening in tandheelkundige hulp aan de Gemeente-schoolkinderen te Amsterdam, niet in overeenstemming met de wenschen onzer Vereeniging, en al zal deze ook, naar ons oordeel, nooit kunnen leiden tot een volkomen resultaat, dat n.l. zoo goed als alle kinderen de gemeenteschool met een gezonden mond verlaten, moeten we desniettemin onze voldoening uitspreken over bovengenoemde conclusies. Wij mogen daaruit afleiden, dat de noodzakelijkheid voor voorziening in de gevolgen van het tandbederf wordt ingezien.

Zoodra later zal blijken, dat de voorgestelde maatregelen niet voldoende aan het doel beantwoorden, zal van zelf wijziging en verbetering worden voorgesteld.

Vervolgens kan ik U mededeelen, dat het Hoofdbestuur van de Zuid-Hollandsche Vereeniging »Het Groene Kruis« zich tot onze Vereeniging heeft gewend met het verzoek om het onderwerp »tandheelkundige verzorging van het volk, speciaal ten plattelande« op hare Algemeene Vergadering te doen behandelen. Bij overleg heeft het Bestuur onzer Vereeniging Uw Secretaris verzocht daaraan gevolg te geven, aan welk verzoek hij in Oct. l.l. heeft voldaan. Wanneer ik U mededeel, dat genoemde Vereeniging 108 onderafdeelingen met te samen 39.337 leden telt en op de Algemeene Vergadering te Rotterdam het meerendeel dier afdeelingen vertegenwoordigd was, dan mogen wij de gevolgtrekking maken, dat deze uitnoodiging er veel toe kan hebben bijgedragen om de goede zaak onzer Vereeniging ruimer

schooltoezicht ter behandeling van ontdekte afwijkingen als regel worden verwezen naar hun gewonen dokter, die, zoo noodig, ook specialistische hulp inroept — evenzoo waren de leerlingen der Voorbereidende en Lagere scholen, wanneer tandbederf bij hen is geconstateerd, voor de behandeling te verwijzen naar hun particuliere tandartsen; of naar hun fondsdokter om door diens bemiddeling tandheelkundige hulp van hun ziekenfondsen te verkrijgen, of naar een gemeentelijke tandheelkundige instelling, naar gelang de geneeskundige verzorging der kinderen geschiedt op particulieren voet, door ziekenfondsen of van gemeentewege.

bekend te maken. Daarenboven is op die Vergadering door Dr. Elias, één der inspecteurs van het geneeskundig schooltoezicht te Rotterdam, eene motie voorgesteld en met algemeene stemmen aangenomen, om eene commissie te benoemen tot het beramen van maatregelen en het doen van voorstellen aan het Hoofdbestuur van de Zuid-Hollandsche Vereen. »Het Groene Kruis« ter propagandeering van de mondhygiëne onder het volk. Die Commissie is thans benoemd en samengesteld als volgt: Dr. C. van der Hoeven, Voorzitter, Dr. Elias, Secretaris, leden de H.H. Janse en Medema, Hoofden van scholen en de Koe, directeur van »Ons Huis« te Rotterdam. Door de gemeente 's Gravenhage wordt, naar aanleiding van het verzoek der Haagsche Tandh. Vereeniging, ondersteund door onze Vereeniging, het vraagstuk der tandheelkundige hulp aan de leerlingen der Gemeentescholen nader bestudeerd.

Als verder bewijs voor meerdere deelneming in ons streven kan ik U wijzen op verschillende tot ons gerichte verzoeken tot het houden van populaire lezingen.

1^e. uit Dokkum, waaraan we tot onzen spijt ten gevolge van moeilijke reisgelegenheden thans niet hebben kunnen voldoen;

2^e. uit 's Gravendeel, waaraan Collega Oidtmann gevolg heeft gegeven.

3^e. verzoek om lantaarnplaatjes van Collega Smith te Breda, die aldaar een lezing gehouden heeft.

4^e. verzoek om lantaarnplaatjes van de Rotterd. Tandh. Vereeniging;

5^e. verzoek van de R.T.V. tot het houden van een openingswoord bij de inwijding harer kliniek voor on- en minvermogenen, waaraan Uw secretaris voldaan heeft.

Dat ook onder de tandheelkundigen meer en meer behoefte gevoeld wordt aan propaganda voor mond- en tandhygiëne onder het volk en aan het beramen van middelen ter voorkoming van tandcaries, bewijzen de oprichting van eene Centrale Commissie voor tandheelkundig Volksbelang van de Nederl. Maatschappij t. b. d. Tandheelk.

Ook onze buitengewone propagandavergadering van 2 Juni 1917 te Amsterdam getuigt van belangstelling van de collega's in ons streven, al is het dan ook nog onvoldoende belangstelling.

Op die vergadering waren aanwezig: Greeter, Lourens Bosch, Coebergh, Ninck Blok, Paërl, van Trotsenburg, Bölger, Bruske, Groustra, Musaph, van Hasselt, Brand, van den Broek, Schleurholts Boerma, van Andel, Mej. van Essen, van der Linde, Klinkhamer, J. Sanders Ezn, Grevers, van der Hoeven; terwijl de Cock Rouaan bericht van verhindering gezonden had.

Nadat de Heer van den Broek zijn schema voor eene populaire

lezing, de Heer Klinkhamer zijne lezing in extenso en de aanwezigen daarover hunne opz. en aanmerkingen gemaakt hadden, was de tijd bijkans verstreken en begreep ieder, dat men, aldus voortgaande, het beoogde doel, n.l. het in groote lijnen vaststellen van schema's van populaire lezingen voor verschillend soort publiek, niet bereikte. De Heer Sanders noodigde het Bestuur uit verschillende schemata op te maken, en aan te geven wat men behandelen moet van de Anatomie, de Physiologie, de Pathologie, de Therapie en de Hygiëne. De Voorzitter, de Heer Klinkhamer, acht dit bijkans onmogelijk, omdat de behandeling dezer verschillende onderdeelen telkens zal moeten verschillen naar den aard van het publiek. Hij meent, dat men verschillende voordrachten voor verschillende soorten van publiek in zijn geheel moet hooren en daarover kritiek uitbrengen. Er zouden dus vele soortgelijke propaganda avonden als de gehoudene moeten uitgeschreven worden.

Vele aanwezige leden zijn van oordeel, dat het te veel van de Collega's gevergd is om uit verschillende streken van ons land zoo dikwijls te samen te komen en meenen, dat het beoogde doel het best te bereiken is door verschillende lezingen in extenso en enkele schemata met aanwijzing van de noodige lantaarnplaten te laten drukken. Ieder, die een populaire lezing wenscht te houden, kan dan naar eigen goeddunken, uit een en ander putten.

Uw Secretaris is in die richting werkzaam. Weldra zullen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde enkele lezingen verschijnen.

Onze collectie lantaarnplaten begint meer en meer volledig te worden. Wij hebben de reeds bestaande collectie aangevuld met eene verzameling uit Duitschland en de Heer Klinkhamer heeft voor zich verscheidene plaatjes laten maken, die hij bereid is ter beschikking der Collega's te stellen.

Zoowel het doen drukken van het nieuwe reglement als het uitgeven van een populair geschrift heeft het Bestuur gemeend te moeten uitstellen tot de papierprijzen weer tot den norm zijn gedaald.

Een vijftal nieuwe leden meldden zich voor het lidmaatschap aan. Met den wensch dat de vermeederde belangstelling in ons streven, waarop ik hierboven wees, zich verder moge ontwikkelen en zich weldra in belangrijke daden moge uiten, besluit ik dit verslag.

Hierna doet de penningmeester rekening en verantwoording van het gehouden beheer. Er blijkt een batig saldo te bestaan van f. 3859.39.

Voor het lidmaatschap hebben zich aangemeld: Mej. Van Essen en de H. H. van Andel, Trotsenburg, Bruske, Elema, Slooten, Van Leeuwen, Verhoeve, Edel en Henry.

De Vereeniging ontving bericht te zijn aangenomen als lid van het

Ned. Congres voor Openbare Gezondheidsregeling. Mededeeling wordt gedaan van het besluit van het Bestuur om aan de Haagsche Volks-Universiteit te verzoeken voor de aanstaande Wintervoorlezingen een cursus te houden van mond- en tandhygiëne met lichtbeelden, van 4 à 5 avonden, voor Afdeling A. (voor hen, die alleen lager onderwijs hebben genoten, of in ontwikkeling zich met dezen gelijk achten). De heer *Theman* stelt voor dit verzoek tot alle Volks-Universiteiten te richten. De opmerking wordt gemaakt, dat onze Vereeniging daartoe nog niet beschikt over een voldoende aantal geoefende sprekers. Besloten wordt, dat het Bestuur zich eerst er van zal vergewissen of sprekers beschikbaar zijn en daarna het verzoek aan de Volks-Universiteiten doen.

De Voorzitter, *Klinkhamer*, inmiddels ter vergadering gekomen, neemt de verdere leiding op zich.

Naar aanleiding eener circulaire van de Alg. Nederl. Vereen. »het Groene Kruis« over de oprichting van een rondreizend Museum, wordt het voorstel van het Bestuur, om daaraan eene subsidie van f 50 te verleen, met algemeene stemmen goedgekeurd.

Mededeeling wordt gedaan, dat op verzoek van den territorialen bezelhebber in Friesland, ten behoeve van de militairen, 25 wandplaten ten geschenke zijn gegeven. Het Bestuur richtte zich tot den Opperbezelhebber van Land- en Zeemacht met het verzoek de wandplaat als gemeen bij leger en vloot in te voeren. Hierop werd bericht ontvangen, dat, hoezeer het nut der bedoelde wandplaten werd ingezien, ter wille der kosten voorloopig van het aanschaffen daarvan moest worden afgezien. Door verschillende personen en vereenigingen werden in den loop van het jaar wandplaten aangevraagd.

Voor de vereeniging werd aangekocht eene serie lantaarnplaten uit Duitschland ter aanvulling onzer collectie.

Aan de Zuid-Hollandsche Vereen. »het Groene Kruis« werden 140 exemplaren der brochure »de Stijd tegen het Tandbederf en Schooltandverzorging« afgestaan ter verspreiding onder de afdelingen dier vereeniging.

Naar aanleiding van het voorstel van het Bestuur om een prijsvraag uit te schrijven voor een ontwerp van een wandplaat voor mond- en tandhygiëne en daarvoor een prijs van f 50 uit te loven, merkt de heer *Theman* op, dat de uitgeloopte som onvoldoende is, tenzij men alleen een schema verlangt. *Mevrouw Muntendam* stelt voor de som te verdeelen in een eersten prijs van f 100 en een tweeden van f 50. Na eenige discussie wordt besloten de prijsvraag uit te schrijven voor een »schetsmatig ontwerp« met twee prijzen, één van f 100 en één van f 50. In vaktijdschriften en de pers zal een leidraad voor het ontwerp gepubliceerd worden en toegelicht worden, waartoe de plaat dienen moet. De uitwerking van een en ander wordt aan het Bestuur overgelaten.

Aan de orde komt thans: voorstellen van Mevrouw Muntendam, Frank en Griffijn tot het maken van propaganda voor mond- en tandhygiëne. De heer Frank licht deze voorstellen toe. De Rott. tandh. vereen. is bezig langs verschillende wegen daadwerkelijke propaganda te maken. Behalve de oprichting van de kliniek, besloot zij door middel van spreuken en vlugschriften het Rotterdamsche publiek opmerkzaam te maken op het nut van mond- en tandverzorging. Zoodra blijkt, dat de uitkomsten aan het doel beantwoorden, stelt zij zich voor verdere propaganda over het geheele land aan onze vereeniging over te dragen. Het moet dus beschouwd worden als een soort proef stoomen op propagandagebied. De kleine brochure van de R. T. V. wordt telkens nog aangevraagd en dan weer naar gelang der behoefte herdrukt. Van deze brochure is reeds genoegzaam gebleken, dat zij als propagandamiddel goede diensten doet. De R. T. V. stelt daarom voor, dat onze vereen. de algemeene verspreiding van een dergelijke kleine brochure thans op zich neemt. De tekst kan naar eigen inzichten veranderd en de verspreiding naar eigen goeddunken door onze vereeniging geregeld worden. Het Bestuur verklaart zich bereid deze aangelegenheid nader te overwegen.

Verder is de R. T. V. bezig de volgende drie spreuken te doen drukken op karton en in Rotterdam op verschillende plaatsen op te hangen: 1o Wie dan alleen tandheelkundige hulp inroept, als hij kiespijn krijgt, loopt gevaar zijn tanden vroeg te verliezen. 2o Wie zijn tanden regelmatig laat onderzoeken en zoo noodig vullen, behoudt deze en blijft verschoond van kiespijn. 3o. Behoudt Uwe tanden door ze regelmatig te borstelen.

Zoodra met dit propagandamiddel de noodige ervaring is opgedaan en de bruikbaarheid er van gebleken is, stelt de R. T. V. voor ook die spreuken ter algemeene verspreiding aan onze vereeniging over te dragen. Tot het nemen van deze proef wordt door de R. T. V. eene subsidie gevraagd. Na eenige discussie wordt het aanbod der R. T. V. dankbaar aanvaard en een subsidie van f100 voor dit doel toegezegd.

Eindelijk nog heeft de R.T.V. het plan opgevat om in Rotterdam een museum op het gebied van mond- en tandhygiëne op te richten. Ook hiervan is de bedoeling om het museum later aan onze Vereeniging over te doen, zoodra het nut en de doelmatigheid ervan gebleken zal zijn, op voorwaarde, dat de eerste tentoonstelling te Rotterdam zal gehouden worden. Voorloopige samenwerking met Lourens Bosch, die voor onze vereeniging opdracht kreeg voorbereidingen voor een rondreizend museum te maken, werd door de R. T. V. afgewezen, omdat zij met een lid buiten Rotterdam woonachtig niet snel genoeg kan werken. De secretaris onzer vereeniging stelt voor ook voor dit doel aan de R. T. V. een subsidie te verlenen, omdat zij als het ware de functie vervult van een propagandacommissie uit onze

vereeniging. De voorzitter verklaart zich in beginsel vóór het geven van subsidie; maar meent, dat thans daarvoor geen som kan worden vastgesteld, omdat er nog te weinig van de plannen daaromtrent bekend is. Hij stelt voor, dat de R. T. V. later een verzoek om subsidie voor dit doel tot onze vereeniging richt. Aldus wordt besloten. Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering te kwart voor tien gesloten.

De Secretaris,
C. VAN DER HOEVEN.
